

NAFARROAKO BASA FAUNAREN KALTEEN ORDAINA: ZUZENBIDE PUBLIKOAREN IKUSPEGIA

Miren Jasone Urkola Iriarte

DOI: <https://doi.org/10.47623/ivap-rvap.41.1995.31>

1. Sarrera. II. Basa faunaren babespen-araudia Nafarroan: basa fauna, ondare amankomun. III. Basa faunak eraginiko kalteen ordaina, Zuzenbide Publikoan. 1. Soslai juridikoa: ahalbideak. 1.1. Eskubide-mugaketa. 1.2. Desjabetzapena. 1.3. Erantzukizuna. 1.4. Eraginkortasun-neurria. 2. Ordainaren aldebikotasuna: eskubide eta obligazioa. 2.1. Sorrera. Sorrazten duten suposamenduak. 2.1.1.a. Hirugarrenei edo beraien ondasunei eraginiko kalteak. 2.1.1 .b. Kalte ordaingarria eragin dezakeen fauna. 2.1.1.C. Baimen ukapenari buruzko arazoak. Bazterrazten duten suposamenduak. 2.2. Ordain-obligazioduna. 2.3. Ordain-eskubideduna. 3. Ordainketa. 3.1. Aurretiatzko espedienteak. 3.2. Finantza-estalduraren arazoa. IV. Amaiera.

I. Sarrera

Ingurugiro Zuzenbidearen lehenengo ezagupideak helarazi zizkidan Irakasle ezin hobeari, Kepa LARUNBE zenari, zor nion esker ona agertzeko bide egokia iruditu zait bere sorterriko, hau da, Nafarroako basa faunaren babespen juridikoaren ikuspuntu zehatz bat aztertzea: fauna horrek eragindako kalteen ordainarena, alegia. Izan ere, Parlamentu nafarrak 1993. martxoko Foru Lege(1) bidez basa fauna eta haren habitaten babespen eta kudeaketari buruzko arauak onartu zituelarik, 1994. ekaineko Foru Legea (2) izan da, urtea eta hiru hilabete pasatxo igarota, aurrekoaren zenbait agindu aldatzeko erabili duen tresna. Besteak beste, aldaketa horren objektu izan da 31. artikulua (3), basa faunak egindako kalteen ordaina arautu zuena, hain zuzen ere, aldaketa-eginkizuna bere gain Foru Lege berriaren 4. artikulua hartu duelarik. Lan honen helburua, Zuzenbide Publikoaren ikuspegi hertsitik begiraturik, eta Zuzenbide Pribaturantz eginiko eragorpenak sakontzea itzuri eginez, babespen-araudi nafarrean kalte mota horren ordaina nola egituratu den eta gaiari buruz bi Foru Legeen artean ezberdintasunik suma ote daitekeen (eta horrela balitz, beraien norainokotasuna) aztertzea izango da.

---

(1) Foru Lege 2/1993, martxoaren 5.ekoa (BON zk. 34, martxoaren 19koa).

(2) Foru Lege 8/1994, ekainaren 21.ekoa (BON zk. 78, uztailaren 1koa).

(3) Artikulu hau Titulu II. (Basa fauna eta bere habitaten babespena), Kapitulu V. (Basa fauna babesteko neurri espezifikokoak), Sekzio Bigarrenaren artikulua bakarra da.

Proposaturiko azterketa aurrera eramateko, lehenengo ingurukokapenarena izango da, hau da, kalteordaina nolako araudi in-
txertatua dagoenari gainbegirada orokorra zuzentzearena. Bigarren pa-
jomuga, berriz, kalteordain berari nolako itxura juridikoa eman zaion
legezko aurreikuspenek sor ditzaketen arazoak agertzea.

II. Basa faunaren babespen-araudia Nafarroan

Jakina denez, ingurunearen kontserbazio, babespen eta kalitate I
ingurune eremuari buruzko politika europarrak lortarazi behar dituen
dira, Maastrichteko Hitzarmenak 1992. otsailaren 7n Erromako Hitz
130.R artikuluari eman zion idazkeraren arabera (4). Nahiz eta doktri
honetan Hitzarmenaren zehaztasun eza kritikatu izan duen (5),
kontserbazio kontzeptuaren barruan sartu du araudi europarrak habite
eta basa fauna eta floraren kontserbazioa ere (6). Hitzarmen er
helburuak zertzeko, Ingurune gaian onartutako V. Ekintza-Progra
aurrekoak izan zuen moduan, kontutan hartu du naturaren eta
biologikoaren babespena (7). Bornu berri horretan kokatuko dira, bes
artean, aurretiaz onartuak ziren bi arau hauek: Direktiba 79/409/C
apirilaren 2koa, basa hegaztien babespenari buruzkoa (8), eta
92/43/CEE, 1992. maiatzaren 21koa, habitat natural eta basa fauna e
babespenari buruzkoa (9).

---

(4) Artikulu horren 1. zenbakiak aurreikusiriko lau xedeen artean lehena ageri da, gainera.

(5) Kritika horiek Europako Akta Bakarrak sorturiko 130.R artikulua "ingurune" kontzeptuari eg
(Ikus: MARTIN MATEO, R., "El ambiente y el Acta Única Europea", *Noticias CEE*, zk. 51, 1989
TORRES UGENA, N., "La protección del ambiente en el Acta Única Europea", *Noticias CEE*,
apirila, o. 97, eta aurreko bien oihartzuna izan duen GARCIA MATOS, I., "El concepto medio
ordenamiento jurídico español. Aproximación a la doctrina constitucional en materia de dominio p
La Ley, tomo IV, 1994, o. 1110).

Ekonomikoa bezalako baliozko beste ikuspegiak alde batera utzirik (MADAGAN DIAZ, M. eta R
J.I., "A propósito del medio ambiente. Una breve referencia a Europa", *Noticias CEE*, zk 106,19
47), eta ingurunea babes juridiko espezifikoaren duten elementu naturalen multzotzat hartuz, el
zeintzuk diren zehazterakoan, doktrina zientifikoak erantzun zeharo ezberdinak aurkitu ditu. B
arras hertsitik heltzen dioten bitartean, ikuspegi zabalaren aldekoak ere badira (ikuskeraren orokorra n
MARTIN MATEO, *Tratado de Derecho Ambiental*, tomo I, edit. Trivium, Madrid, 1991, o. 8
JAQUENOD DE ZSOGON, S., *El derecho ambiental y sus principios rectores*, edit. Dykinson, M
80 eta h.).

(6) Horrela baieztatu du Kontseiluaren Direktiba 92/43/CEE, 1992. maiatzaren 5koa, bere lehen
Hartuzkoan (DO L 206, 1992. uztailaren 22koa).

(7) Babespena oreka ekologikoa mantentzeko beharrezkoa denez, baina, are gehiago, balio kall
banku genetikoa ere badenez (medikuntza, biologia, nekazaritza eta zientzia garatzeko funts
Elkarrizketa: Nafarroako Basa Fauna eta Flora, 2008, 78)

Babespen-araudia txertatu den sare juridikoaren argazki egokia lor ordea, Europako erakundeek sorturiko Zuzenbidearen ondoan, fauna bak onartu diren nazioarteko hitzarmen ugariak ere kontutan hartzea nahitaezko Garrantzi berezia du Rio de Janeiron 1992. ekainaren 5n ados Bioaniztasuna edo Biodibertsitateari buruzko Hitzarmena (10).

Guzti horren aurrean, konstituziokotasun blokeak gai honetan e eskuduntza-banaketaren arabera (11), eta Parlamentu zentralak onarturiko 4/1989, martxoaren 27koa (12) ahaztu gabe, Nafarroak aurkitu du eskuduntzak egikaritzeko aukerarik. Izan ere, basa fauna migrariaren babes buruzko Foru Lege 1/1992, otsailaren 17koa(13) Gobernuari Foru projektua prestatzeko luzaturiko aginduak(14) aipaturiko Foru Lege 2/ martxoaren 5koan gorputz hartuko baitu (15). Azken Foru Lege honer Azalpenak xede bikoitza aitortu du: alde batetik, Nafarroan basa fau bioaniztasun eta habitatei babes egokia ematea, eta bestetik, gizakia arrazionalen erabil dezakeen faunaren ehiza eta arrantza probetxame antolatzea (16). Dena den, Foru Lege 8/1994ren eskutik aldaketa puntualak dituela adierazi dut jadanik (17).

---

(10) Espainiak Hitzarmena 1993. azaroaren 16ko Instrumentuz berretsi du (BOE zk. 27,1994. otsailaren Baina, esan bezala, ez da bakarria eta aipagarriak dira beste hauek ere: Europan basa bizitza eta naturala kontserbatzeari buruzko Hitzarmena, Bernan, 1979. irailaren 19n onartua eta Espainiak maiatzaren 13ko Instrumentuz berretsia (BOE zk. 235, urriaren 1koa), Basa faunaren espezie m kontserbazioari buruzko Hitzarmena, Bonnen 1982. ekainaren 23n onartua eta Espainiak 1985. urriaren Instrumentuz berretsia (BOE zk. 259, urriaren 29koa), eta Basa fauna eta floraren mehatxaturiko es nazioarteko merkataritzari buruzko Hitzarmena.Washingtonen 1973. martxoaren 3n onartua eta Espainia maiatzaren 16ko Instrumentuz berretsia (BOE zk. 181, uztailaren 30koa).

(11) Konstituzio espainiarrak 148.1. artikuluan, Elkarte Autonomoek eskuduntzak har ditzaketer zehazterakoan 8. (mendi eta baso probetxamenduak), 9. (ingurune-babespen gaiko kudeaketa) eta 11. (beste, ehiza eta ibai arrantza) puntuak aurreikusi ditu, alde batetik, eta bestetik, 149.1.23. artikulua (ing babespenen legedi oinarritzkoa, Elkarte Autonomoek babes neurri gehigarriak ezartzeko dituzten aha kaltetu gabe eta mendi, baso-probetxamendu eta nekazal bideei buruzko oinarritzko legedia), E eskuduntza eskusiboa duen gaien artean.

Aurrikuspen hoiek errespetatuz, Nafarroako Foru Eraentzaren Berrintegrazio eta Hobekuntza Lege Org (LORARFNAK) ere zerbait esan du, eta horren testigu dira jarraian aipatuko diren artikulua: Naf eskuduntza eskusiboen artean, 50.1. artikulua, b. (ehiza eta ibai-arrantza), d. (natur guneak) eta e. (Naf Entitateen titularitatepean dauden mendiak), eta Estatuak onarturiko oinarritzko legediaren garapen lege ekexuzio eskuduntzen artean, art. 50.2. (partikularren jabegopeko mendiak) eta 57.c. (ingurugiroa).

(12) BOE zk. 74, 1989. martxoaren 28koa.

(13) BON zk. 22, otsailaren 19koa.

(14)Xedapen Iragakor 1. eta 2.

(15) Ez da araudi hori Nafarroan gaiari buruz garaturiko bakarria. Aipatzekoak dira (natur guneak s arautu dituzten arauak, ugariak izanik, alde batera utziko ditugularik), Foru Lege 1/1993, Ingurugiro K nafarra sortu duena eta beste zenbait babes-neurri puntual ere bai (Foru Dekretu 129/1991, apirilare

Iruzkina ugari egin daitezke bi Foru Lege horiek aitzakiatzat hartuz, nolabait mugatu beharra dagoenez, basa faunak sorturiko kalte aurreikusitako aginduak aztertzen saiatuko naiz, aurrez mugaturik edonola ere.

Interesgarria dirudit, lehenik, eta xede horri egoki heltzearen, argibide diezagukeen kontzeptua sakontzea, 1993. go Foru Legeak basa faunaren amankomun" izendatu baitu.

Basa fauna, ondare amankomun. Kode Zibil espainiarrak, 610 okupazioa arautzean, *res nullius* izaera eman die (18) ehiza eta objektu diren animaliei. Aurreko mendearen amaieran ehiza eta objektu animalia gehienak izango zirela kontutan badugu, badirudi, baina *status* juridikoa argi utzi duela. Dena den, eta Administrazioari eman izan eskusartze-ahalmenen ondorioz (19), *status* hori itxuraldatua eta murriztua geratu da. Animalien *res nullius* izaera eremu erabat pribatu delarik, ezin da aldarrikatu ehiza eta arrantzarako eskubide subjektibaren bezala. Eskubidearen titulartasuna, pribatua izan Administrazioak bereganatu du, administratu singularrei esleitzeko teknikak erabili ahal izango dituelarik (20).

Egun dugun zibilizazio industrial eta hiritarrak zenbait amankomunean probetxatzeko ezinbesteko baldintzak mehatxatu eta egin ditu. Horren eraginez, hasera batean *res nullius* gisa sailkatutako

---

(18) Multzo berean ipini ditu ezkutaturiko altxor eta abandonaturiko ondasun higigarriak ere.

(19) Horretan zeresan handia izan dute 1942. otsailaren 20ko Ibai-Arrantzaren Legeak eta 1970.eko Ehiza-Legeak, baina batez ere 1978. go Konstituzio Espainiaren 45. artikulua botere publiko babesteko ezarritako obligazioak eta artikulua horretan aurreikusitako baliabide naturalen erabilpen kontzeptuak.

(20) GARCIA DE ENTERRIA eta FERNANDEZ RODRIGUEZek (*Curso de Derecho administrativo*, ediz., edit. Civitas, Madrid, 1993, o. 153-155) ehiza-eskubideei buruz esandakoa arrantza-eskubide zabal daiteke.

Aro klasikoaren aurretiazko Zuzenbide Erromatarrek animalia basan eta libreek *res nullius* baiezztatzen du. Guztiek dute animalia horiek okupatzeko *ius hominis*, gizakiaren eskubide juridikoa. Ehiza eta arrantza liberekin okupatzeko *ius hominis* baiezztatzen da. Aro klasikoan, b

(berez, mugarik gabe erabili ahal izango zirenak), denborarekin, on amankomun bihurtu beharra izan da (21). Ideia berea egin eta egoera jurik ikuspegi berritzailea eskainiz, aipaturiko Foru Lege 1/1992, otsailaren 17k Zio-Azalpenak ondasun horiek, gutxi batzuen ondare izan beha amankomunean denonak direla baieztatu du. Bere aurrekoak botatako borobilaren bidean, 1993.go Foru Legearen 5. artikulua (22) basa anir ondare amankomun izaera aldarrikatu du (23) eta, ondorio juridikoa, piri orokor gisa, inolako jabetza fisiko edo juridikoren objektu izateko ezgaitasun Printzipio horri salbuespena aurreikusi zaio, ordea: Lege Foral honek eta gara dezaketen xedapenek arauturikoaren arabera, baimen administratiboa lortzea. Aurreikuspenaren ondorioak ez dira, egitate-mailan, aurretiazko legez zituenetatik urrunduko (24), baina Zuzenbideak fauna beste ikuspuntu batetik dakusa oraingoaren arabera, Ingurugiro Zuzenbidearen doktrinak proposatutako irtenbideen nolabaiteko oihartzun izaki (25). Horrek argi dezake basa faun

(21) Ikus: MARTIN MATEO, R., aip. ob., o. 85 eta JAQUENOD DE ZSOGON, S., aip. ob., 80-81.

(22) "Basa animaliak denonak dira (...)". Horretarako, Foru Legearen Zio-Azalpenak ere "basa fauna Koronaren ondarea" dela baieztatu du.

(23) Erroman, ondasun *extra commercium* deiturikoak trafiko juridiko pribatutik at daude. Beraien artean bada dira: *divini iuris*, *res publicae* eta *res communes omnium*. Azken hauek, hau da, ondasun amankomunak, guztien esku jarri dituenak izango dira, inork jabetuezinak (adibide moduan, airea, ura, itsasoa eta itsasoa). Erroman babes garrantzitsua izango dutelarik (Zuzenbide publikoaren menpean, honek katalogatu, babestu eta defendatuko ditu; babespenaren helburuak partikularrek eragindako jarduera kaltegarriak eragozteko ondasuna bere osotasunean mantentzea izango dira), bisigotuen garaia eta Ertaroan ere mantenduko dira: babesaren kezka (ikus, ARIAS RAMOS, J. eta ARIAS BONET, J.A., *Derecho romano I. Parte general. Derecho real*, edit. Revista de Derecho Privado, 18. ediz., Madrid, 1988, o. 106 eta h.; DE LA CUETARA MAFRE, *La actividad de la Administracion*, edit. Tecnos, Madrid, 1983, o. 336 eta h.; KASER, M., *Derecho privado*, edit. Reus, 2. ediz., Madrid, 1982, o. 87 eta h.; RIVERO YSERN, *El deslinde administrativo*, Instituto Garcia Oviedo, Sevilla, 1967, o. 11 eta h.).

(24) Lehen nahiz orain, animalia baten bat ehiza edo arrantzaren bidez harrapatu ahal izatez gero, aurkitzen baimen administratiboa beharrezkoa da.

(25) Espezieen babes juridikoa nola gorpuztu daitekeen planteatu du doktrinak, kontzeptu zientifikoa aurrean dagoela eta Zuzenbide Zibilaren ondasun-teoria orokorrak ingurunearen elementu guztiei eragiten ezin diela eman kontutan izanik. Animaliak edo landareak, ondasun gorpuzdun izaki, babespena ahalbideratu ditzaketen sailkapenetan sartu badaitezke ere, espezieak problemak sortzen dituzten itzulpen jurburuzko aurkitzerakoan.

Irtenbide moduan, espezieak osatzen duten animalia edo landareetatik at errealitate fisikorik ez daude daitezke. Baina hori horrela izatekotan, landare-espezie baten azken ordezkariak dituen lursailaren jabea erabiltzeko espeziearen jabea (animaliak, ohi bezala, *res nullius* moduan hartuz gero, ezin eduki ahal litzazke jabearen tituluan). Dena den, irtenbide horrek gizadi osoaren ongizatea hobetu dezaketen baimen naturalen gain monopolioak era ditzake.

4. artikulua, aurrekoaren idazkera eta kalteordain-planteamendua aldatu ditu.

Gogorarazi behar da basa fauna autoktonoa ondare amankomun m arautu duela lege nafarrak [inork jabetu ezin duelarik (30)] eta, salbuespe aurreikusi dela ehiza edo arrantzaren objektu izan daitekeen fauna. Azker honetan, legedi zibilaren arabera erantzuleak ordaintzera eragorri du honetan, suposamendu hori, bere erakuntza subsidiarioa aurrean izanik batera utziko dugu eta legearen ikuspuntutik suposamendu orokorra lukeenean sortutako kalteen ordainaren azterketari helduko diogu.

1. Soslai juridikoa

Frantzian, arestian, Lyongo Apelazio Auzitegi administratiboak ona Epaiak Estatua flamenko arrosek, espezie babestua izaki, arroz-sa eragindako kalteak ordaintzera kondenatu du (31), Legeak aurreik espresurik ez duen arren, suposamendua Legeak sorturiko erantzukizun instituzioaren laguntza harturik (32). Ikus dezagun araudi nafarrak hauta bidea zein izan daitekeen.

Lehen erreferentzia ondokoa izango da: 31. artikulua 1993. go Legean zuen haserako idazkerak, bere 1. lerroaldean, basa faunak eragindako k ordainezintasuna ezarri zuen printzipio orokor moduan (33). Printzipio oroko atzetik aurreikusi zituen, horrelakoetan ohi den lez, zegozkion salbues (berak aurreikusiriko egitate-supostuak betez gero eraginkortasunik h zutenak).

---

(30) Basa fauna autoktonoaren kasuan, 1994. ekaineko Foru Legearen 5. artikulua, 1. zenbakian, anir edukitzaileari esleitu dio pertsona, gauza, bide eta gune publiko eta naturari sortu diezazkiokeen kalte eta eragozpenen erantzukizuna, jabeen erantzukizun subsidiarioa geratu zaiolarik, beti ere, bere aplikagarria gerta daitekeen Legearen arabera.

Kasu honetan arazorik sor daiteke jaberik ez duen basa animalia aloktonoak sorturiko kalteen aurrea Lege horrek ez du ezer aurreikusi, baina badirudi ez zaiola basa fauna autoktonoari buruzko aurreik aplikatu ahal izango, ez baita eragorpen espresurik ageri 1994. ekaineko Foru Legean puntu zehatz Kontutan izatekoa da animalia, kasu honetan *res nullius* izango litzatekeela.

(31) Auzitegiak 1994. otsailaren 1ko Epai horretan uste duenez, Legegileak xedaturiko neurriaren ondori (horretara zuzendua ez izan arren) eta interesatuak normalean jasan behar ez lukeen zama dira fl

Lege berriak eman dion idazkerak teknika aldatu du, zor ordainezintasun printzipio orokorra ezabatu. Bere orde, haserako kalteen ordaingarritasuna aldarrikatu du (beti ere, zenbait baldintza beti

Baldintza horien norainokotasuna aztertu aurretik, balizko kalte (Zuzenbide Publikoan, zein instituzioren barruan koka ote daitekeenare erantzuna eman beharko zaio, ordea. Kalte ordaina zergatiz ezarri c norbaiten ondarearen gain desjabetzapenen bat ala desjabetzapentza den erantzukizun-suposamenduren bat eragin duelako, edo beste arr izan ote da? Definizioz, desjabetzapenak helburutzat ondare zel elementuren bat, zuzenean eta **nahita**, gabetzea izan ohi duen erantzukizunaren kasuan, ondarearen elementurik gabetzen bada er hori **ez** da izango zuzenean sortu nahi zena (34). Horri emaniko garrantzitsua gertatuko da kalteordaina aurreikustea ezinbestekoa c erabakitzerako garaian, ezinbestekotasun horrek Legearen konstituz baldintzatu dezakeelarik. Balizko irtenbide desberdinak azter daitezke.

1.1. Eskubide mugaketa

Lege nafarraren helburua fauna babestea delarik, babes hori eragi dadin, jabeen (edo bestelako titularrari) bere ondarean basa animala diezazkioketen kalteetatik babesteko duen ahalmen zilegia kentzera izan dela pentsa daiteke, eta kaltea ahalmen hori egikaritu ezinare besterik ez dela. Aurretik bazen eta eduki "normala" bazuen eskubi (aurretiazko egoera juridikoa) mugatua gertatuko da orduan. Babestel zilegia beste titulartasunaren eduki "normala" dela kontutan izat titulartasun hau mugatua izan dela uler daiteke (bai baitakigu ez dagoe gabeko eskubide edo titulartasunik). Kasu honetan kalteordainik au arren Legea ez litzateke konstituzio kontrakoa izango, Konstituzio artikulua hor agertu baitugu jabetza eskubidearen "edukiaren kontzeptu teknikoa (35).

1.2. Desjabetzapena

Babesteko ahalmena kentzera zuzendu izanari beste norabide b ematea ahalbidezkoa izan daiteke. Desjabetzapenaren elementue printzipio moduan, gabetze singularra izatea bada, hemen, tit

guztien (jabe nahiz bestelako tituludun guztien) eskubideak ukiturik gerliratekeela oztopa daiteke. Doktrinak (36) eskakizun horri nabardurarik erantordea, eta onuradun bakarra edo onuradun multzoa aberastea eskatze edonola ere, suposamendu zehatz bat desjabetzapentzat hartzeko (abhorrek berekin ekarriko baitu desjabetua txirotzea). Kasu horretan, eta animaliak ondasun amankomun izaki, titular horiei kenduriko eskubidea amankomunaren osagai izatera igaroko litzatekeela esan daiteke. Hori bai baieztatuz gero, Administrazioak onuradun multzoaren ordezkartza hartuko kudeatzaile publiko den heinean. Desjabetzapena dela ulertuz gero, ordainaren aurreikuspena nahitaezkoa da, jakina, Konstituzioaren 33.3. artikulua hala eskatu baitu (37).

1.3. Erantzukizuna

Baina arazoari hirugarren ikuspegi bat ere eman dakiok. Esan bezala, nafarraren kasuan helburu zuzen bakarra fauna babestea izan bada, titularrei inolako ahalmenik kentzea, babes hori lortzeko ondareen gain kortsortzea posiblea izan daiteke (beti ere zuzenean lortu nahi zen helburu metuz, baizik eta zeharka, babes helburua lortzeko ahaleaginean, bere bila ibiliteragindakoa). Abiapuntu horri jarraituz, basa faunaren araudiak erantzukizun bat aurreikusi duela iritzi daiteke. Zeri (eta bide batez, nori) egotzi ahal izangkaltea? Legeak basa fauna autoktonoa babestearren, Foru Komunitate ondaretzat hartu duen heinean, neurri ugari aurreikusi du (38). Gerta da neurri horiek eraginkorrak izateko Administrazioak ere, ondare amankomun horren kudeatzailea delarik, ihardun behar izatea. Orduan (kalteor ezabatzen duen baldintzarik ezean) faunaren jokabidean, Legearekin t egintza administratiboek ere zeresanik izan dutela esan ahal izango da. den, horri oztopa dakiokkeen ideia honako hau da: egintza horiek leg aurreikuspenak bete dituztela kontutuan badugu, Legea geratuko zaigu jarduera egozgarri gisa. Bi planteamenduek ondorio desberdinak eragindizizkigute: jarduera egozgarria egintza administratiboak badira, kalteordaina ahal izango zaion subjektua Administrazio nafarra izango da, eta jardueraz egozgarria, aldiz, Legea bada, kalteordainaren subjektua Legegile nafarra izango da, hain zuzen ere. Administrazioaren erantzukizun suposamendua baieztatzeak (ondare amankomun horren kudeatzaile gisa, bere funtzionari normal edo anormalak eraginiko kalte m

hartzeak) ez dirudi, printzipio gisa, arazorik ekar dezakeenik, doktri onartua baitu erantzukizun hori, Konstituzioaren 106.2 artikuluan Kalteordainaren subjektua Legegilea dela esateak arazorik ekar dez Orduan, aldarrikapena Administrazio Publikoen eraentza juridikoa eta administratibo amankomuna arautu dituen Lege 30/ 1992, azaroaren 139.3. artikuluaekin harremanetan jarri ahal izango da, eta erem heldurik, egile zenbaitzuk "Estatu Legegilearen erantzukizun" deitu izar arazo konplexua topatuko dugu aurrez aurre. Ordenamendu erantzukizun-mota hori aldarrikatu, eta Legegilearen funtzionamendu anormalak sorturiko kalteak beti ordaina behar duela baieztatze garrantzitsuak ekar ditzake (39) eta ez da adostasunik lortu puntu hori Nafarroako legearen kasuan kalteordainaren aurreikuspen orok dagoenez, badirudi alde horretatik, printzipioz behintzat, ez litzateke aurkituko.

1.4. Eraginkortasun-neurria

Honako azken ikuspegi bat ere zilegia izan daiteke: Legearen agin medio ondare-eskubideen eduki "normalak" inolako mugapenik ez erabiltze izatea. Ondare-eskubide horien barruan animaliek eraginda aurrean norberak bere kabuz defentsa jarduerak aurrera eramateko erabiltze eduki "normal" horretatik at geraraztea, alegia. Hori baieztatu daiteke eskubideen norainokotasuna, beti ere, eta Konstituzio Espainiarraren artikulua horrela agindu duelarik, beraien funtzio sozialaren zerbitzu dela kontutan izaten bada. Hipotesi horretan, pentsa daiteke legearen aurreikuspenaren azken nahia Lege beraren eraginkortasuna nolabait izatea dela. Beste hitz batzutan esateko, Legeak fauna babesteko aurreikuspen neurriak benetan eraginkorrak izateko gizarteari bizigarria eskaintzea duela lortu nahi izan. Arrazoi horren arabera, Legeak ez zuen legearen aurreikuspenik izan beharrik, baina bere borondatea izango litzateke ahalbideratu duena.

---

(39) Kalteordaina baztertzeko duen Legea konstituzio kontratatzat har liteke planteamendu horri ja
 (40) Batzuk erantzukizun-mota horren erabat aldeko agertu diren bitartean [BLASCO ES' responsabilidad derivada de leyes (responsabilidad del Estado-legislador)], *Comentario sistemático del Régimen Jurídico de las Administraciones Públicas y del procedimiento administrativo común* (L. 30 de 1992), SANTAMARÍA PASTOR, 728

Ikuspegi guztiak dira zilegiak eta guztien aldeko eta aurkako arrazoiak daitezke, baina bata edo bestea onartzeak, hori bai, ondorio zeharo desbeekar ditzake, ez Lege honek kalteordaina aurreikusi duen kasuetan, baiz kalteordaina baztertuta utzi duen kasuan, hain zuzen ere. Lan honen helburu edonola ere, Legearen aurreikuspenaren norainokotasuna aztertzea izan da

2. Ordainaren aldebikotasuna: eskubide eta obligazioa

Eman zaion idazkera berrian aurreikusiriko baldintzak betetzeko automatikoki, eta Legearen eraginkortasunez, ordain-eskubidea sortzeko baldintzak kaltetuari (era berean, Nafarroako Administrazioaren obligazio izango da) ordainak, beraz, aldebiko izaera hori hartu du. Komeni da ordain eskubide eta obligazioa sorraraziko duten baldintzak aztertzea eta obligazio/ eskubide subjektuak zeintzuk diren argitzea.

2.1. Sorrera

Azalpenei jarraipen egokia ematearren, ikus ditzagun legearen eskubide/obligazio hori sorraraziko duten suposamenduak nolako jokoak eragiten duten, bigarren une batean eskubide/obligazioa sortzea baztertzen suposamenduei heldu asmoz.

2.1.1. Sorrarazten duten suposamenduak

Suposamendu hauei buruzko aurreikuspenak 31.1. artikularen idazkera berriak dakartza, batez ere. Azter dezagun bere edukia.

(a) *Hirugarrenei edo beraien ondasunei eraginiko kalteak*. Kalte eskubide eta obligazioa sortuko duen egitatea hirugarrenei edo beraien ondasunen basa faunako espezieak kalteren bat eragitea izango da (41). Aurreikuspen hori iruzkinen bat edo beste merezi dute.

"Hirugarren" eta "bere ondasunen" erreferentzia egin duelarik, Foru Legeak kalte pertsonalak sartzeko posibilitatea argitzen da, bai fauna horren erasoak ditzakeenak, baita bere bidez transmititutako zoonosiren baten ondorio ditzakeenak ere (42).

Bestalde, kalte materialak sartuak geratzen direla onartzeko inolako ozturik egongo ez den arren, "hirugarren ondasunei" eginiko erreferentzia hori eskubideen gain sorturikoak haien barman sartu ote daitezkeen p

daiteke. Galdera hori ikuspegi ezberdinetatik erantzungo da, kalte kokapen juridikoa nola egin den kontutan izanik.

Eskubide-mugaketa nahiz desjabetzapen bezala egin bada, kontuta da Auzitegi Konstituzionalak bere Epai 149/1991, uztailaren 4koan (43) juridikoan, Legeak aurreikusiriko kalteordaina konstituziokontrakotzat izateko desjabeturiko ondasun edo eskubidearen eta eskeinitako bakoitza kopuruaren artean oinarririk gabeko desegokitasuna agerikoa izatea es "proportziozko oreka" egonez gero, nahikoa izango litzateke, sup konkretu bakoitzean izan daitezkeen inguruabar zehatzak kontutan. Dena den, eta Foru Legeak kaltea sortu den unea erreferentzia gi duenez, oraingoan zilegi izango litzateke inguruabar zehatz horien arak ahal izatea kalteordain kopurua.

Erantzukizunaren ikuspegira igaroz, berriz, instituzio horren printzipio kaltetuaren egoera lehengoan uztea denez, egitateak bere ondareari duen galera oso-osorik estali behar dio kalteordainak (44). Lege : 139.1. artikulua ere, partikularren edozein ondasun eta eskubideren kalteak aipatzen ditu. Egia da artikulua horrek, bere 3. zenbakian Le jarduerak sorturiko kalteak arautzean arau konkretu bakoitzera zuzen bere eragorpena. Dena den, kasu honetan eta Konstituzio espainiar artikulua botere publiko guztiei ezarritako erantzukizuna benetan gauz analogia aplikatzea ere proposa liteke (45).

Legearen erabaki diskrezionaltzat hartuz gero, betebeharrak posibilitatea murriztua geratuko litzateke. Dena den, babespe eraginkortasun maila egokia lor dezaten aurreikusia bada kalteordain jokatzeko izango litzateke sor daitezkeen kalte-mota oro barneratua geratu.

Lehen puntu honi azkeneko ohar bat zor zaio. "Egiazki eginik ordainduko direla aurreikusi da (46). Foru Legeak aurreikusiriko kalte da jarduera legegile honetan gorpuztu, baizik eta bere finkapena kalte sortuko den unera arte atzeratua geratu da. Zenbait

(43) BOE zk. 180, 1991. uztailaren 29koa.

(44) Ikus, GARCIA DE ENTERRIA, E. eta FERNANDEZ RODRIGUEZ, T.R., aip. ob., o. 374 eta h

(45) Nahiz eta Auzitegi Gorenak, beste suposamendu askoren artean, 1994. urtarrilaren 18 eta (46) 40 eta 50. kuzurak berriz, legegilearen erantzukizuna erantzukizun analogia erabiltzeko

gainera, gorpuzte hori zatitua ere gera liteke, baldin eta faunak hirugarrenari baino gehiagotan galerak sortuko balizkio.

(b) *Kalte ordaingarria eragin dezakeen fauna*. Idazkera berriak aurre duenez, kalte horiek ondoko espezie hauek egindakoan ordainduko dira desagertzeko arriskuan daudenek (48) edo, desagertzeko arriskuan egon beraien gaineko ehiza edo arrantzarik ezinezkoa dutenek (49), beti ere espreski (50) ukatu badu harrapatu edo botatzea, legearen 11. artikulua j (51). Desagertzeko arriskuan dauden espezieak sorturiko kalteak oso ordainduko dira, frogatze soilarekin. Gainerantzekoetan, baimenaren ul espresua dagoenean, harrapatzeko eskaria aurreko den unearen aurre hilabete eta dagokion urteko aurrekontu ekitaldia amaitu bitartean e sorturiko kalteak eta baimena onartu bada, harrapatzeko eskariaren aurre hilabetetik hasi eta baimena interesatuari jakinarazi zaion egunera bit sorturikoak (52).

---

(47) Aurreko idazkeraren arabera, 31.3. artikuluan kalteen ordaina baldintza hauetan gertatuko zer arriskua erabat deuseztatzeko neurriak hartzea ezinezkoa bazen (espeziearen jardueraren kaltegarritasun ohizkoa izanez gero, Lurralde-antolakuntza eta Ingurugiro Sailak, legearen 11. artikulua arabera, baina kontrol neurriak baimen zitzakeen 31.2. artikulua arabera), baldin eta espeziea desagertzeko arriskuan bazegoen (erreferentzia hori euskarazko testuan falta zen, dena den) edo habitat horretan espeziea irautea arriskuan jar lezaketen zirkunstantzia bereziak bazeuden (Sailari, aipaturiko zirkunstantzien arabera) kalteak ekiditearren beharrezko ziren neurriak hartzeko obligazioa ezarri zitzaion 31.4. artikuluan).

(48) Nafarroan arriskuan dauden espezieetat joko direnak 1993.eko Foru Legearen 16. artikulua dituzte: Arriskuan dauden Espezieen Katalogo Nazionala, Arriskuan dauden Espezieen Nafarroako Katalogoa eta Espainiako estatuak izenpeturiko nazioarteko akordioetan horrela deklaratuak izan direnak (aurretik ditugu horietako batzuk).

Estatutu Lege 4/1989ren 30. artikulua arautu du Katalogo Nazionala, garapena Errege Dekretu 43/1990 martxoaren 30koak (BOE zk. 82, 1990. apirilaren 5koa) bere gain hartu duelarik. Nafarroako Katalogoa Foru Lege beraren 17. eta 18. artikuluan arauturik geratu da.

(49) Hemen sartu ahal izango da Foru Legearen 39.1. artikulua arreske, ernaltze eta hazte aldietan eta migrariak hazkuntza eremuetara itzultzeko garaian ehiza debekatuz duen aurreikuspena.

Komenigarria dirudi suposamendu "orokorra" hau dela gogoratzea, Foru Legearen 5. artikulua basa araban ondaren amankomun moduan hartuak dituela kontuan badugu, eta haien gaineko jabetza eta probetxak printzipio orokor moduan, debekatu duela, nahiz eta salbuespen gisa, lege honek eta garatzen duten xedek arabera baimenen arabera gerta daitekeela esana duen.

(50) Zer gertatuko da ez bada harrapatzeko baimenik eskatu? Hauek ukapen espresuaren suposamen parekotzat hartu beharko dira: horretarako kontuan izan ditzagun 7. artikulua (8., 9. eta hurrengo harremanetan jarriarik) fauna kaltetzeari buruz aurreikusiriko debeku orokorrak, baimena salbu.

(51) Foru Legeak 11. artikuluan bere aurreko bi artikuluek (art. 9 eta 10) 8. artikulua ezarritako de jure kontrol-neurri horiek. Baimen administratiboen, printzipioz, Lurralde-antolakuntza eta ingurugiro Sailak (

Aurrikuspen hoietarikoren batek zenbait arazo ekar dezake.

(c) *Baimen-ukapenari buruzko arazo bereziak*. Ukapen espresua kasuetan, kalteordaina urteko aurrekontu ekitaldia amaitu bitartean kalteetara mugatu da, esan bezala. Ez da argi ikusten mugapen horre gerora ere kalteak sortu ditzake basa faunak, harrapatzeko baimena u delako kontutan badugu. Ondorengo kalteen ordaina jaso ahal izateko horretan, aurrekontu ekitaldia amaitu eta hurrengo bi hilabetetan harrapatzeko eskari berria aurkeztu beharko luke kaltetuak, eta ukapen espresu lortutakoan piztuko litzaioke kalteordain-eskubidea (hori bai, hau best berri bat izango litzateke, ez lehengoa). Jarraian eragindako kalteak zaio burubide handirik aurkitzen (53).

Bestalde, eta agertu moduan, badirudi suposamendu hau ukapen izan den kasurako aurrekusi dela. Gogoratu, ordea, 11. artikulua harrapatzeko eskabidea aurkeztu eta hiru hilabeteko epean Administrazio erantzun ezean, isiltasun administratiboaren jokoaren bidez baimen izango dela. 31. artikulua ukapen espresua besterik aipatzen ez du kalteordaina suposamendu honetara ere zabaldutzat hartu beharra dela espresurik ez lortzea Administrazioaren errua dela kontutan izanik. Kasu ordaintzeko kalteen epeekin ez dugu arazo gehigarririk izango, erreferentzia harrapatzeko eskaria egin den unea hartu baita, aurrez agertu den lez.

2.1.2. *Bazterrazten duten suposamenduak*

Egungo idazkeran aurrekoak ageri zuen eskusio orokorrik ez da baina haren zenbait eskusio puntual (gorabeheraren batekin) berri. Horrela, 31.2. artikulua dioenez, ez dira kalteordaindako izurrite espezieak (55) eragindako kalteak edo Departamentuak aurretik harrapaketa kontrolatua baimendu duen espezieak sorturikoak (56).

Ez da horrela gertatu lehengo 31.4. artikulua esandakoarekin. Hara Lurralde-antolakuntza eta Ingurugiro Sailak kalteak ekiditzeko hartutako aurkako jarrera agertuz gero, jarrera hori hartu zuen

---

(53) Eskaria aurkeztu eta baimenaren ukapen espresua lortu bitartean urteko aurrekontuen ekitaldiaren ondoren ditzaketen kalteak.

kalteordain eskubidea galduko zuen. Egungo arauketak ez du ezer esan. I beraz, espreski baztertu kalteordainik.

Sailak horretarako har ditzakeen neurrien aurka agertu eta hirugar kalterik sortuko balitzaio, kalteordainak, gutxienez, kopuru-murrizpena beharko luke, eta erabat desagertzera artekoa zenbaitetan, subjektuaren jar konkretua kontutan izanik, beti ere. Eskubide-mugapen, desjabetzapen eraginkortasun-neurri, kalteordaindu beharko dena, benetan Foru Lege aginduen ondorioz sorturikoa izango da eta ez kaltetu berak eragin ahal c. Eta erantzukizun suposamenduan ere, kausalitate harremana nolabait geratuko litzatekeelarik, badirudi kausa-konkurto (edo kausa-pilaketa) aurrean egongo ginatekeela eta kaltearen sorreran faunak eta hirugarrena duten eraginaren heinean zehaztuko litzatekeela kalteordaina. Esan b horrelako kasuetan, kalteordaina erabat ezabatu gabe, bere norainokot murriztu egin beharko litzateke eta ordaindu beharrak dakarren zorra bakoi eraginaren arabera banatuko (57).

2.2. Ordain-obligazioduna

Aurrez esan denez, ordainaren izaeraren aldeetariko bat obligazio m zertuko da. Oraingoan, obligazio horren subjektua nor izango den ar egokitzen da. Jadanik esana da Administrazio nafarraren gain eroriko zehaztapen hori. Dena den, araudia gehiago zehaztera iritsi da, zorione aurreko (58) nahiz egungo (59) idazkeretan (horretan ez da aldaketarik Lurraldearen Antolakuntza eta Ingurugiro Departamentu nafarrari egokitu aurreko lerroaldeetan agertu diren kalteen ordaina eman beharra.

Erantzukizuntzat hartuz gero, Administrazio berak kaltearen sorreran zeri duela uste bada (berak baitarama mehatxaturiko espezieen Katalogo nafar ehiza edo arrantza egiteko gaituko luketen baimenen ukapenak onartuko erabat argi ikusten da ordaindu beharraren jatorria. Edonola ere, esan b egintza legegiletik sorturiko erantzukizuntzat ere har daitekeela behin eta l errepikatu dugu (beti ere, agerturiko kauzioekin), orduan eta eskubide mug desjabetzapen nahiz eraginkortasun neurritzat harturiko kasuetan, kontuta behar da Departamentu hori izango dela basa fauna, ondare amankomur kudeatzeaz arduratuko dena (eta desjabetzapen suposamenduan, onuradu lekua hartuko duena).

Beste aipamenik egin behar ez delakoan, ordain-eskubidedunaren ga dezagun.

2.3. Ordain-eskubideduna

Ordaina hartzeko eskubidea duen subjektuari buruz ez zuen eze lehengo idazkeran 31. artikulua. Oraingoan, bai, zeharka bada ez zenbakian ("hirugarren" hitza erabili da bertan).

Hirugarrenak aipatzean, kontzeptu horren barman edozein pertsona juridiko sar daitekeela uler dezakegu. Pertsona juridikoen barruan Foru Administrazioaz gainerantzeko Administrazio Publikoak sartuak uler lite diren planteak daitezke. Gerta daitezke, Foru Legeak babesten dituen Administrazio lurraldetar (Lokal edo Estatuko) edo ez lurraldetar (in nahiz korporatibo) baten ondasunetan kalteak eragitea. Foru Legea lurralde osoan aplikatuko denez, edozein Administrazio lurralde horretan izan daitezkeen ondasun edo eskubideak basa faunaren eraginez kalterekin bat jasateko burugabeko ideia. Beste pertsona juridiko ezberdin batzuk diren heinean ondareak jasan duen aldaketa medeatuko duen ordaina hartzeko edozein pertsona fisiko edo juridikok bezalaxe izango dute hauek ere.

Kalteordain eskubidea kalteak sortzen diren unean sortuko da, ordu izango baita, edozein dela ere abiapuntutzat harturiko ikuspegia, Foru aurreikuspenek edo Administrazioaren jarduerak (kasuan kasuaren arabera) konkretuan eragindakoaren norainokotasuna zenbatu. Eskubide hori eragin ahal izateko, beharrezkoa da subjektu kaltetuak Administrazio nafar sortu izanaren berri ematea (60). Horrela aurreikusi du 31.3. artikuluan berriak (61).

Orain artekoak finkaturik, jarrai dezagun ordainketa hori nola bideatu den aztertuz.

3. Ordainketa

Legak gaiari buruz aurreikusia ia azaldu dugula esan daitezkeen arren, ere badira bertan zenbait aurreikuspen aipagarri, ordain eskubide/benetakoko eraginkortasuna izan dezan ezinbestekoak. Ordainketa zehaztu espedientea eta ordainketa epea dira, hain zuzen ere. Hauez gain, ordainketa eragin ahal izateko estaldura finantzariari erreferentziarik egin gabe ezin izango da.

3.1. Aurreiazko espedientea

Espedienteari buruz aurreko idazkerak ezer ez esan arren, orain artikuluan, beharrezko ukan behar moduan aurreikusi du, askoz gehiago badu ere. Haren arabera, kalteak behar den espedientea

bidezko diren balorazioak egin ondoren ordainduko dira. Beraz, ordain esku kalteak egiazki gertatutakoan sortuko bada ere, benetan egikaritu ahal izan ez diren Administrazioak eskubidea dagokion espedientean deklaratu beharko du kasu bakoitzean.

Eskubidedunak Administrazioari kalteak benetan gertatu direla berri er lutzaturiko erreklamazio edo murtziloa jaso ondoren, kalteordain espedientean Lurralde-antolakuntza eta Ingurugiro Sailaren barruan sortu berria den Ehiaren Arrantza Sekzioak kudeatuko du (63), baina ez da argi geratu ebaldu eskuduntza bere esku utzi den edo goragoko organoren batenean. Prozedura Administrazio eta kaltetuaren arteko akordioz amaitzeko eragozpenik ez dago uler daiteke, halere (64).

Kaltetuak berrieman aurretik Administrazioak beste bideren batetik kalteak ezaguerarik izanez gero, espedientea ofizios hasteko aukerarik izango ote izan planteia daiteke (65). Suposamendu gertagaitz horri buruz ez da ezer aurreko baina ez litzateke egokia, suposamendu kokapena proposaturikoaren kasu edozein dela ere, urrun dirudien posibilitate horri ezezko borobila ematea, kaltetu ordaintzea Administrazio horri babesteko obligazioa duen fauna zaintzeko zuzenbide zaizkion neurrien artean baitago.

Balorazioak ere aipatu ditu 31.1. artikulua, esan bezala. Lege 30/1992ren 141.2. artikulua dioenez, erantzukizun suposamenduetan kalteordainaren zenbatzerakoan kontutan hartuko diren irizpideak, nahitaezko desjabetzape legedian, legedi fiskalean eta aplikatu daitezkeen gainerantzeko arazoak aurreikusirikoak izango dira, bere kasuan, merkatuan nagusi diren balorazio pisua erabilirik (66). Eragozpen horrek kaltegabezia edo indemnitaterik printzipiaz azpimarratu du: hiritarrari elkartearen onuran sakrifizio berezia ezarri zaienez jasandako kaltea ordezkatu dezakeen balioa eman behar zaio (67). Administrazioa eta administratua ados badaude, eta Foru Legeak puntu honetan ere aurreikusi ez duen arren, *in natura* deritzea medeantza ere onar ote daiten planteia daiteke, legeak ez baitu ezer aurreikusi. Administrazioaren erantzukizun suposamendua dela uste bada, Lege 30/1992ren 141.4. artikulua aurrerantzean

(62) Ongi esan da: eskubidea deklaratu egingo du, ez eratu.

(63) Sailaren egituraketa organikoa aldatu duen Foru Dekretu 125/1994, ekainaren 27koak (BON 1994/100) horrela aurreikusi du bere 1. artikuluan.

(64) Lege 30/1992ren 88. artikulua aurreikusitako amaiera-bide hau barneratua dute desjabetzape (Nahitaezko Desjabetzape Legearen, 1954. abenduaren 16koaren, 24. artikulua) nahiz erantzukizun aurrerantzean (Lege 30/1992ren 141.4. artikulua).

duenez onar daiteke, baina gainerantzekoetan, eta aurreikuspen gabez izanik, zalantzak sor daitezke.

Kaltea ordaintzeko epea. Espedientearen egiturari buruzko aurreikidago Foru Legean (68), baina nolabaiteko epea ezarri zaio, ke emandako unetik gehienez ere hiru hilabeteko epearen barnean ordain esan baitu 31.3. artikulua (69). Edonola ere, arestian aipaturiko hiru epe hori kalteak ordaintzeko delat azpimarratu behar da: horrek espedientearena epe hori baino laburragoa izango dela, nahitaezear horrek gehiago inguratuko du, ziurrenik, prozedura laburtuaren egiturari

Ez da aintzakotzat hartu gabe uztekoa espedientearen Administrazioak ez ematearen kasua, Foru Legeak horrela egin arren. Lege30/1992 artikulua suposamendu horretan kalteordain eskaria ezetsizat hartzea hemene ere, ordaintzeko dagoen epean kaltetuak ez badu erantzunik jasuste beharko du, isiltasunaren ondorioak (71) eragina izan dezaten.

Amaitzeko, kaltetuari, Konstituzioaren 24. artikulua ezarritako betetzearren, Administrazioak kalteordainari buruz ebatziaren aurka bideak ireki behar zaizkiola oharteman besterik ez.

3.2. Finantza-estaduraren arazoa

Legeak kaltearen ordaina aurreikusi duelarik, ordain horrek supos gastua estaltzeko beharrezkoa izango da finantza-aurreikuspen egc Horren jabe izanik, Foru Legearen 124.1.(e) artikulua agindu du Aurrekontu Orokorrek, besteak beste, Foru Legean aurreikusiriko kal eta bereziki, arriskuan dauden espezieek sortaraz ditzaketen kalte gauzatzeko beharrezkoak diren kontu sailak barneratu beharko dituzi 1994.

urterako

onarturiko

Aurrekontuek

---

(68) Lehengo 31.6. artikulua ere antzeko idazkera zuen.

(69) Hori baina arazo larriagoa planteat dezake beste honek: artikulua honetan agerturiko kalte omen dute epe hori. Lan honek bere analisia bazterrerat utzi arren, legedi zibilaren arabera daitezkeen erreferentzia ere jasot du 31. artikulua honek. Ez al luke ekarriko korapilatzeren bat arabera erantzule gerta daitezkeen horien kasuan? Beharbada, kalte ordaintzera behartua Adm

Antolakuntza eta Ingurugiro Sailarentzat finkaturiko kopuruen artean kalte mota honi aurre egiteko ezinbesteko dituen diru-kopuruak barruan izango dit ulertu behar da.

IV. Amaiera

Ikusi bezala, Foru Legearen 31. artikuluko berrituak arazo bat baino gehiago erakuts dezake. Arazo horien aurrean eman beharreko erantzuna, (kalteordain-aurrikuspena zein instituzio juridikoren barruan (eskubide mugatu desjabetzaren, erantzukizun edo eraginkortasun neurri) kokatzen den arabera) izango da gehienetan.

Arazoak ugariak izan daitezkeen arren, Foru Legeak hartu duen berritzailea erabat egokia da eta, basa fauna autoktonoaren babesaraz garatu duen filosofia betearaz dezakeen neurrian interpretatu behar kalteordaina, beti ere.

Ez nuke amaitu nahi aurretik aipaturiko Asturias Printzipatuko Dekreturik erreferentzia bat egin gabe. Arau horrek, bere azken artikuluan agindutako prozedurari amaiera emango dion ebazpena jakinarazteko erabiliko inprimakietan, ondoko testu hau ager dadila:

"Hartz iluna Mendebalde Europako basa bizitza mehatxatuaren sinbolo da, eta Asturias, oraindik bere presentziaz goza dezakeen erregio pribilegiatuen artean dago. Hartzak noizean behin abere eta landaketei kalteak eragiten dizkie. Bere kontserbazioa nekazari eta abeltzainek bereziki ez dutenez zertan jasanik, Asturiaseko Printzerriak kalteordain-sistema aurrikusi du. HARTZA ASTURIASEKO ONDARE NATURAL ETA KULTURALAREN ATAL DA."

Ez litzateke desegokia Nafarroan ere antzekorik egitea, testuan egin behar aldaketak aurrez eginik (hartzaren ordeztasun basa fauna osoa aipatuz, behar bada, nolabait aldatuz nekazari eta abeltzainen erreferentzia soila, multzorik handiena bereziki haiek jasango duten arren, beste batzuk ere hor daitezkeelako), are gehiago Foru Komunitatean jauzi kualitatiboa eman kontutan badugu. Berrito errepikatuz ere, basa fauna "ondare amankomun" nafarrek horren kontzientzia izan dezaten neurriak bere eraginkortasuna iker lukeelakoan

